

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה	משפט אזרחי חוזים
תאריך: ט"ו סיון התשס"ג, 15 יוני 2003 מספר הנחיה: 6.2001 (90.018)	אחריות לביצוע התחייבויות חוזיות שהמדינה צד להן

אחריות לביצוע התחייבויות חוזיות שהמדינה צד להן

למדינה יחסים משפטיים רבים ומגוונים במישור האזרחי. כאשר מדובר בקשרים חוזיים, הכלל הוא כי חייבת להיות הקפדה דוקנית על קיום התחייבויות, הן אלה של המדינה והן אלה של הצד השני, שהתקשר בחוזה עם המדינה.

כדי להבטיח כיבוד התחייבויות חובר נוהל, הקובע אחריות למעקב אחר ביצוע התחייבויות חוזיות המוטלות על המדינה או על צד שני שהתקשר עמה בחוזה:

1. עסקה של משרד ממשלתי או יחידת סמך (להלן - עסקה) תיערך אך ורק על-ידי מי שמוסמך לכך לפי חוק נכסי המדינה, התשי"א - 1951 (ראו הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 6.2000 "הסמכות להתחייב בחוזה בשם המדינה").

2. עסקה תיערך בדרך-כלל בכתב, אלא אם מדובר על רכישה בו במקום, אשר מותר לערכה שלא בכתב בהתאם להוראות התכ"ס. במקרה של רכישה בו במקום, חובה לקבל קבלה בכתב על כל הוצאה כספית מטעם המדינה.

3. א) נחתמה עסקה, יובא דבר חתימתה על-ידי חשב המשרד בפני המנהל הכללי של המשרד או בפני מי שהמנהל הכללי קבע אותו לקבל הודעות מסוג זה ולנהל מעקב מפורט להלן. כך, רשאי המנהל הכללי לקבוע כי מנהל אגף או מחלקה מסוימים יהיו הגורם אשר לו יש להודיע על חתימת עסקה, שהיא בתחום תפקידם המוגדר.

ב) קבע המנהל הכללי נושא תפקיד אחר כאמור, יחולו על נושא התפקיד שנתמנה כל החובות של המנהל הכללי, וכל מקום שנאמר בפרקים אלה "מנהל כללי", גם נושא תפקיד אחר, כאמור, במשמע.

ג) עם ההחלטה על ההתקשרות בעסקה, ייקבע הממונה על ביצועה ואיש הקשר עם הצד השני לחוזה. על הממונה לקיים מעקב אחר ביצוע העסקה ולדאוג לכך שהן ההתחייבויות החוזיות המוטלות על המדינה על-פי העסקה, והן התחייבויות הצד השני, תבוצענה באופן דוקני.

(ד) המעקב כאמור יכול להיות מוטל על נושא התפקיד שביצוע העסקה הוא בתחום אחריותו, על ממונה על הביקורת במשרד או על נושא תפקיד אחר, הכל לפי החלטת הועדה המאשרת את העסקה. הודעה בדבר הגורם הממונה תישלח לחשב המשרד ולממונה הישיר של העובד.

4. (א) מי שמונה לנהל מעקב אחר ביצוע חוזה יכול להסתייע ביועץ המשפטי של המשרד, במידת הצורך, כדי לוודא שאכן מקוימות ההתחייבויות, הן של המדינה והן של הצד השני.

(ב) על כל עיכוב בביצוע של החוזה ועל כל סטיה מתנאי החוזה ידווח מנהל המעקב למי שמינה אותו לנהל את המעקב וליועץ המשפטי של המשרד. אירעו העיכוב או הסטיה בגלל פעולות או מחדלים של המשרדים - יצוין הדבר בהודעה.

(ג) ביקש הצד השני לחוזה ארכות או שינויים מן המוסכם בחוזה, על הדבר למצוא את ביטוי כתוספת בחוזה בכתב, אשר תיחתם על-ידי אותם גורמים אשר חתמו על החוזה המקורי.

(ד) הסתבר לאחר התייעצות עם מנהל המעקב, כי עיכוב הביצוע או הסטיה מתנאי החוזה הם בלתי מוצדקים, וכי נגרם נזק למדינה או עלול להיגרם נזק למדינה, יוחלט האם להתרות בצד השני בכתב, להפקיע ערבויות, להודיע על ביטול החוזה וכיוצא באלה, הכל בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה. היועץ המשפטי של המשרד יוכל להיוועץ במידת הצורך במחלקת הייעוץ של משרד המשפטים.

(ה) משנתברר, כי כדי להגן על האינטרסים של המדינה מן הנכון לפתוח בהליכים משפטיים, חובה על היועץ המשפטי של המשרד לפנות לפרקליט המחוז המתאים, והלה יטפל בתיאום עם המשרד בהגשת התביעה. לעניין זה ראו הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 6.1001 "הגשת תביעות בשם המדינה וטיפול בתובענות המוגשות נגדה".

5. במקרים בעלי חשיבות, מבחינת השווי הכספי בכך או המשמעות הציבורית של העניין, ידווח היועץ המשפטי של המשרד ליועץ המשפטי לממשלה.